
**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка**

Затверджено
_____ 2019 р.
Ректор
Губерський Л.В.

**КОНЦЕПЦІЯ ПРОЕКТУ
«УНІВЕРСИТЕТ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ»**

НАКАЗ

Про затвердження
Концепції розвитку
інклюзивного навчання
«Університет рівних можливостей»

1. Затвердити Концепцію розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей», що додається.
 2. Довести до відома керівників структурних підрозділів Концепцію розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей».
 3. Розмістити Концепцію розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей» на офіційному веб-сайті Університету.
-

Пояснювальна записка
до Концепції розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних
можливостей»

1. Обґрунтування необхідності прийняття Концепції

Розроблення Концепції розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей» викликано необхідністю забезпечення права на якісну вищу освіту осіб з особливими освітніми потребами.

Приєднавшись до основних міжнародних договорів у сфері прав людини (Декларації ООН про права людини, Конвенцій ООН про права осіб з інвалідністю), Україна взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема, щодо забезпечення права на освіту осіб з особливими освітніми потребами.

Водночас, на сьогодні організаційно-методичні засади освітнього процесу у ЗВО недостатньо враховують особливості і запити здобувачів з особливими освітніми потребами.

Успішне запровадження інклюзивного навчання здобувачів з особливими освітніми потребами потребує вирішення таких завдань:

- створення інклюзивного освітнього середовища;
 - застосування принципів універсального дизайну в освітньому процесі;
 - приведення території Університету, будівель, споруд та приміщень у відповідність з вимогами державних будівельних норм, стандартів та правил.
- У разі, коли наявні будівлі, споруди та приміщення Університету неможливо повністю пристосувати для потреб здобувачів з особливими освітніми потребами, здійснюється їх розумне пристосування з урахуванням універсального дизайну;
-

-
- забезпечення необхідними навчально-методичними матеріалами та інформаційно-комунікаційними технологіями для організації освітнього процесу;
 - забезпечення у разі необхідності розумного пристосування;
 - застосування в освітньому процесі найбільш прийнятних для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами методів і способів спілкування, в тому числі жестової мови, рельєфно-крапкового шрифту (шрифту Брайля) із залученням відповідних фахівців;
 - забезпечення доступності інформації у різних форматах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат та інші).

Прийняття Концепції та реалізація визначених у ній заходів забезпечить особам з особливими освітніми потребами можливість усвідомленого вибору Університету як місця для здобуття якісної вищої освіти з інклюзивним освітнім середовищем.

2. Мета і шляхи її досягнення

Метою розроблення Концепції розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей» є дотримання пріоритетів державної політики у сфері вищої освіти в частині забезпечення конституційних прав і державних гарантій особам з особливими освітніми потребами, набуття ними теоретико-практичних умінь і навичок, втілення міжнародної практики щодо збільшення кількості ЗВО з інклюзивним навчанням, готових до надання освітніх послуг здобувачам з особливими освітніми потребами.

Шляхи розвитку інклюзивної освіти в Україні: удосконалення нормативно-правової бази, створення умов для безперешкодного доступу до ЗВО, збереження єдиного освітнього простору, приведення освітнього процесу

у відповідність до потреб здобувачів з особливими освітніми потребами, відповідна підготовка науково-педагогічних кадрів до роботи із здобувачами з особливими освітніми потребами.

3. Правові аспекти

Правовою основою Концепції є: Конституція України, Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, ратифікована 16 грудня 2009 року, закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти", "Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні", "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні", постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти" від 10.07.2019 р.

Реалізація Концепції потребує внесення змін до діючого навчально-методичного забезпечення Університету в частині впровадження інклюзивного навчання здобувачів з особливими освітніми потребами.

4. Фінансово-економічне забезпечення

Фінансування буде здійснюватися у межах асигнувань, передбачених у Державному бюджеті на відповідний рік, та за рахунок інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

5. Прогнози результатів

Реалізація Концепції сприятиме удосконаленню нормативно-правових засад, впровадженню інноваційних технологій, демократичних підходів в організації освітнього процесу здобувачів з особливими освітніми потребами, їх психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу, забезпеченню архітектурної доступності університету відповідно до потреб здобувачів з особливими освітніми потребами.

Затверджено
_____ 2019 р.
Ректор
Губерський Л.В.

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей»

Загальні положення

Концепція розвитку інклюзивного навчання «Університет рівних можливостей» розроблена відповідно до Конституції та законів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, інших нормативно-правових актів, які регулюють відносини у сфері вищої освіти, соціального захисту та реабілітації осіб з особливими освітніми потребами.

Приєднавшись до основних міжнародних договорів у сфері прав людини (Декларації ООН про права людини, Конвенцій ООН про права осіб з інвалідністю), Україна взяла на себе зобов'язання щодо дотримання загальнолюдських прав, зокрема, щодо забезпечення права на освіту осіб з особливими освітніми потребами.

Відповідно до Конституції України та законодавства у галузі освіти, реабілітації, соціального захисту держава має забезпечити доступність до якісної освіти відповідного рівня особам з особливими освітніми потребами з урахуванням здібностей, можливостей, бажань та інтересів кожної особи шляхом запровадження інклюзивної освіти.

Мета, завдання, принципи

Інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти здобувачам з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у ЗВО на основі застосування особистісно орієнтованих методів навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей освітньої діяльності таких здобувачів.

Визначення оптимальних шляхів і засобів впровадження інклюзивного навчання ґрунтується на основі відповідного нормативно-правового, навчально-методичного, кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення.

Метою Концепції є:

- дотримання пріоритетів державної політики у сфері вищої освіти в частині забезпечення конституційних прав і державних гарантій особам з особливими освітніми потребами;
- створення умов для розширення можливостей навчання та соціальної реабілітації здобувачів з особливими освітніми потребами шляхом упровадження інноваційних технологій, зокрема, інклюзивного навчання;
- формування нової філософії суспільства щодо позитивного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами.

Основні завдання:

- удосконалення нормативно-правового, науково-методичного, фінансово-економічного забезпечення, орієнтованого на впровадження інклюзивного навчання;
 - запровадження інноваційних освітніх технологій у контексті форм інклюзивного підходу та моделей надання спеціальних освітніх послуг для здобувачів з особливими освітніми потребами;
-

-
- формування освітнього середовища для здобувачів з особливими освітніми потребами шляхом забезпечення психолого-педагогічного, медико-соціального супроводу;
 - впровадження інклюзивної моделі навчання в Університеті з урахуванням потреби суспільства у підвищенні ефективності функціонування системи навчання осіб з особливими освітніми потребами;
 - забезпечення доступу до соціального середовища та навчальних приміщень, розроблення та використання спеціального навчально-дидактичного забезпечення, реабілітаційних засобів навчання;
 - удосконалення системи підготовки та перепідготовки співробітників Університету, які забезпечують процес інклюзивного навчання.

Принципи розвитку інклюзивного навчання:

- *науковість* (розроблення теоретико-методологічних основ інклюзивного навчання, програмно-методичного інструментарію, аналіз і моніторинг результатів впровадження інклюзивного навчання, оцінка ефективності технологій, що використовуються для досягнення позитивного результату, проведення незалежної експертизи);

- *системність* (забезпечення рівного доступу до якісної освіти здобувачів з особливими освітніми потребами, наступності між рівнями освіти);

- *варіативність, корекційна спрямованість* (організація особистісно орієнтованого освітнього процесу у комплексі з корекційно-розвитковою роботою для задоволення соціально-освітніх потреб, створення умов для соціально-трудової реабілітації, інтеграції в суспільство осіб з особливими освітніми потребами);

- *індивідуалізація* (здійснення особистісно орієнтованого (індивідуального, диференційованого підходу));

- *міжструктурна інтеграція, інтеграція з зовнішнім середовищем та соціальне партнерство* (координація дій різних структурних підрозділів, відомств, установ, соціальних інституцій, служб з метою оптимізації процесу освітньої інтеграції здобувачів з особливими освітніми потребами).

Шляхи впровадження

Реалізація Концепції передбачає комплексне розв'язання питань, пов'язаних з нормативно-правовим, навчально-методичним, кадровим забезпеченням інклюзивного навчання.

1. Нормативно-правове забезпечення:

1.1. Розроблення Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами.

2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах інклюзивного навчання:

2.1. Розроблення особистісно орієнтованих навчальних планів, програм.

2.2. Розроблення методичних рекомендацій, методичних посібників щодо психолого-педагогічних особливостей організації навчання, створення передумов для соціалізації здобувачів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії.

2.3. Розроблення критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувачів з особливими освітніми потребами.

2.4. Забезпечення спеціальними підручниками та наочно-дидактичними матеріалами з урахуванням контингентів здобувачів з особливими освітніми потребами.

3. Структурні зміни:

3.1. Визначення координаторів від структурних підрозділів Університету для підтримки та адаптації у процесі навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

3.2. Введення посади методиста з питань інклюзивного навчання.

3.3. Використання інформаційно-методичного ресурсу, психологічних консультацій для фахового системного супроводу здобувачів з особливими освітніми потребами.

4. Модернізація системи підвищення кваліфікації персоналу:

4.1. Спеціальна підготовка і перепідготовка персоналу для роботи зі здобувачами з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

4.2. Спеціальна підготовка консультантів психологічних консультацій з питань навчання здобувачів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.

4.3. Запровадження системної організаційно-методичної, консультативно-роз'яснювальної роботи серед керівників структурних підрозділів, науково-педагогічного складу, навчально-допоміжного персоналу, студентства щодо забезпечення прав здобувачів з особливими освітніми потребами на освіту.

Очікувані результати

Реалізація Концепції сприятиме:

- забезпеченню права осіб з особливими освітніми потребами на рівний доступ до якісної вищої освіти, незалежно від стану здоров'я, місця їх проживання;
 - створенню належних умов для функціонування і розвитку інклюзивного навчання, забезпеченню достатнього обсягу фінансування для впровадження інклюзивного навчання;
-

-
- удосконаленню освітнього процесу шляхом урахування сучасних досягнень науки та практики;
 - забезпеченню архітектурної доступності будівель Університету відповідно до потреб здобувачів освіти з особливими освітніми потребами;
 - створення системи підвищення професійної майстерності з володіння методиками інклюзивного навчання для науково-педагогічних кадрів;
 - забезпеченню Університету засобами для пересування, відповідними навчально-методичними, наочними, дидактичними матеріалами індивідуального та колективного призначення.

Фінансове забезпечення

Фінансування організації інклюзивного навчання здійснюється за рахунок:

1. Коштів Загального фонду Державного бюджету.
2. Програм USAID.
3. Грантів посольств держав.
4. Коштів благодійних фондів та організацій.
5. Коштів Спецфонду Університету та Студпарламенту.
6. Інших джерел.

Внутрішні виконавці проекту

1. Науково-методичний центр організації навчального процесу.
 2. Студентський парламент.
 3. Інноваційний центр.
 4. Центр виховної роботи.
 5. Психологічна служба.
 6. Сектор працевлаштування.
 7. Дирекція Студентського містечка.
-

-
8. Університетська клініка.
 9. Адміністративно-господарська частина.

СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ ПРОЕКТУ

1. Інформаційне забезпечення

N	Завдання	Відповідальні
1	Висвітлення проекту на інформаційних ресурсах.	<ul style="list-style-type: none">• Центр комунікацій КНУ.• Прес- центр КНУ.• Інноваційний центр.
2	Інформування про події проекту структурних підрозділів Університету.	<ul style="list-style-type: none">• Центр комунікацій КНУ.

2. Матеріально-технічне забезпечення

N	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечення необхідної інфраструктури у навчальних корпусах, гуртожитках Студмістечка, на територіях інших структурних підрозділів.	<ul style="list-style-type: none">• Рожко О.Д.• Дирекція Студмістечка.

N	Завдання	Відповідальні
2	Забезпечення необхідними навчальними матеріалами.	<ul style="list-style-type: none"> • Бугров В.А.

3. Забезпечення освітнього процесу для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами

N	Завдання	Відповідальні
1	Адаптація освітніх програм для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в т.ч. із використанням новітніх технологій в освітньому процесі.	<ul style="list-style-type: none"> • Навчально-методичний центр.
2.	Забезпечення доступності навчальних матеріалів для людей з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none"> • Бугров В. А.

4. Виховна робота

N	Завдання	Відповідальні
1	Проведення культурних, освітніх, інформативних заходів, спрямованих на підвищення рівня толерантності в університетській спільноті.	<ul style="list-style-type: none"> • Центр виховної роботи. • Студентський парламент.

5. Участь у міжнародних проектах з інклюзивної освіти

N	Завдання	Відповідальні
1	Участь у міжнародних заходах з інклюзії.	<ul style="list-style-type: none"> • Бех П.О. • Інноваційний центр.

6. Організація психологічного супроводу

N	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечення психологічного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none">• Факультет психології.• Психологічна служба. • Університетська клініка.

7. Забезпечення працевлаштування

N	Завдання	Відповідальні
1	Забезпечення доступу до пропозицій щодо працевлаштування здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.	<ul style="list-style-type: none">• Сектор працевлаштування.

ПОЕТАПНИЙ ПЛАН

N	Захід	Відповідальні	Дедлайн
1	Написання концепції проекту	Рожко О.Д., Березіна С.Б., Черкас Л.В.	4.11.2019
2	Презентація проекту: <ul style="list-style-type: none">• Перегляд фільму «Право на життя».• Круглий стіл «Університет рівних можливостей».• Відкриття ліфтової платформи для маломобільних людей.	Березіна С.Б., Черкас Л. В.	5.11.2019

N	Захід	Відповідальні	Дедлайн
3	<p>Облаштування приміщень факультетів, інститутів пандусами для маломобільних людей (17)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Інститут філології (1) • ННЦ «Інститут біології та медицини» (2) • Навчально-спортивний комплекс (1) • Військовий інститут (1) • Гуртожитки №3,6 (2) • Фізичний факультет (1) • Хімічний факультет (1) • Механіко-математичний факультет (1) • Інститут післядипломної освіти (1) • Факультет комп'ютерних наук та кібернетики (1) • Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем (1) • Факультет інформаційних технологій (1) • НБ імені М.Максимовича (1) • Університетська клініка (1) • Ботанічний сад імені акад. О. Фоміна (1) 	Рожко О.Д.	25.12.2020

N	Захід	Відповідальні	Дедлайн
4	<p>Облаштування приміщень факультетів, інститутів санвузлами для маломобільних людей (13)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Військовий інститут (1) • Університетська клініка (1) • Механіко-математичний факультет (1) • Інститут післядипломної освіти (1) • Інститут міжнародних відносин (1) • Фізичний факультет (1) • Факультет комп'ютерних наук та кібернетики (1) • Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем(1) • Ботанічний сад імені акад. О Фоміна (1) • ННЦ «Інститут біології та медицини» (1) • Корпус загальноуніверситетських кафедр (1) • Навчально-спортивний комплекс (1) • ННІ «Інститут геології» (1) 	Рожко О.Д.	25.12.2020

N	Захід	Відповідальні	Дедлайн
5	Облаштування приміщень факультетів, інститутів ліфтами для маломобільних людей (1) <ul style="list-style-type: none">• Інститут філології	Рожко О.Д.	25.12.2020
6	Облаштування меблями навчальних аудиторій для маломобільних здобувачів освіти (24) <ul style="list-style-type: none">• Всі факультети, інститути	Рожко О.Д.	25.12.2020
7	Облаштування приміщень факультетів, інститутів тактильними стрічками і полосами для людей з порушеннями зору. <ul style="list-style-type: none">• Всі факультети, інститути	Рожко О.Д.	25.12.2020
8	Встановлення тактильної та направляючої плитки на прилеглих територіях факультетів, інститутів для людей з порушеннями зору. <ul style="list-style-type: none">• Всі факультети, інститути	Рожко О.Д.	25.12.2020
9	Проведення тренінгів з інклюзивної освіти : <ul style="list-style-type: none">• для заступників деканів/директорів з виховної роботи, студентського активу;• інших категорій співробітників університету	Кондратьєва І.В. Березіна С.Б. Черкас Л.В.	25.12.2020

N	Захід	Відповідальні	Дедлайн
10	Створення факультетом психології та Психологічною службою адаптаційної програми для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами	Данилюк І.В. Бояршинова К.І.	29.05.2020
11	<p>Адаптація навчальних програм для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами в.т.ч. із використанням новітніх технологій в освітньому процесі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • для маломобільних студентів; • для студентів з обмеженими можливостями слуху; • для студентів з обмеженими можливостями зору. 	Бугров В.А. Березіна С.Б.	29.05.2020
12	<p>Адаптація розкладу занять для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами:</p> <ul style="list-style-type: none"> • для маломобільних студентів; • для студентів з обмеженими можливостями слуху; • для студентів з обмеженими можливостями зору. 	Бугров В.А.	1.09.2020
13	Облаштування кімнат у відповідних гуртожитках для студентів з інвалідністю.	Рожко О.Д. Лібак І.І.	25.12.2020
14	Створення програм стажування, працевлаштування здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.	Степанець І.О.	29.05.2020